

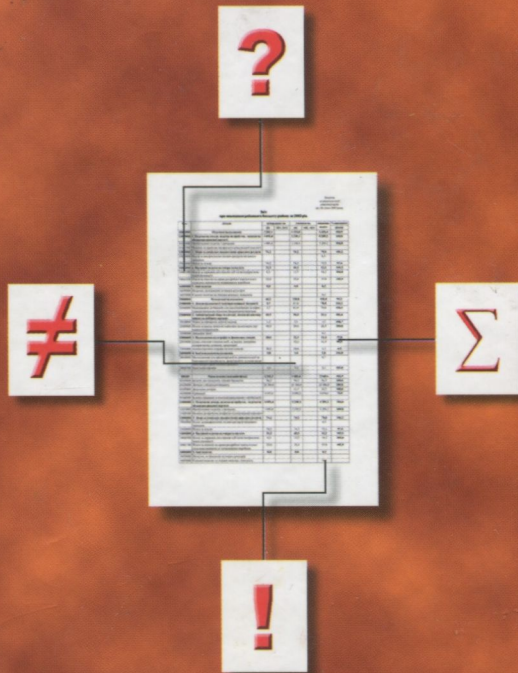

ХАЙ-ТЕК ПРЕС

Л. М. Чернелевський, Н. І. Беренда

Аудит: теорія і практика

Навчальний посібник

УДК 657.631.6(075.8)

ББК 67.99(2)3

Ч 49

Рецензенти:

В. Г. ШВЕЦЬ, доктор економічних наук, професор,
завідуючий кафедрою «Обліку та аудиту»

Київського національного університету ім. Т.Г. Шевченко

В. О. ШЕВЧУК, доктор економічних наук, професор,
завідуючий кафедрою «Обліку та аудиту»

Державної академії статистики, обліку та аудиту

В. Я. САВЧЕНКО, кандидат економічних наук, професор
завідуючий кафедрою «Обліку та аудиту»

Київського національного економічного університету ім. Вадима Гетьмана

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів
(лист №1.4/18-Г-1916 від 07.11.2007 р.)

ЧЕРНЕЛЕВСЬКИЙ Л. М., БЕРЕНДА Н. І.

Ч 49 Аудит: теорія і практика: Навчальний посібник. — К.: «Хай-Тек Прес», 2008. — 560 с.

ISBN 978-966-2143-06-05

Навчальний посібник висвітлює теоретичні основи аудиту та питання практичного аудиту виробничо – господарської діяльності підприємств харчової, переробної промисловості та підприємств суміжних галузей і вдало доповнює наявну літературу з дисципліни.

За змістом і висвітленими проблемами навчальний посібник повністю відповідає типовим програмам вивчення у вищих навчальних закладах дисциплін «Основи аудиту» та «Практичний аудит».

Навчальний посібник рекомендується студентам та викладачам ВНЗ, а також фахівцям – практикам усіх галузей переробної промисловості України.

УДК 657.631.6(075.8)

ББК 67.99(2)3

ISBN 978-966-2143-06-05

© Чернелевський Л. М., Беренда Н. І., 2008
© «Хай-Тек Прес», 2008

Зміст

Передмова	6
Частина 1. ОСНОВИ АУДИТУ	7
Розділ I. Суть, мета, завдання, функції та організаційні форми фінансово-економічного контролю	7
1.1. Виникнення та розвиток аудиту в системі фінансово-економічного контролю	7
1.2. Суть аудиту, його мета і завдання	11
1.3. Класифікація організаційних форм аудиторського контролю	13
1.4. Мета і завдання внутрішнього та зовнішнього аудиту	14
Розділ II. Організаційно-економічні і правові основи аудиторської діяльності	16
2.1. Огляд світових систем організації і управління аудиторською діяльністю	16
2.2. Організація аудиту і управління ним в Україні	20
2.3. Аудиторські послуги	21
2.4. Нормативи аудиту	23
Розділ III. Предмет і метод аудиторської діяльності	25
3.1. Предмет аудиторської діяльності	25
3.2. Об'єкти аудиторської діяльності	27
3.3. Метод аудиторської діяльності	29
3.4. Визначення критеріїв аудиторської оцінки фінансової звітності	31
3.5. Методичні прийоми аудиторського контролю	32
Розділ IV. Аудиторський ризик та організація роботи аудитора	34
4.1. Поняття аудиторського ризику	34
4.2. Модель визначення припустимого аудиторського ризику	35
4.3. Властивий ризик	36
4.4. Ризик контролю	37
4.5. Ризик невиявлення помилок	38
4.6. Суттєвість та її взаємозв'язок з ризиком аудиторської перевірки	39
4.7. Професійна етика аудитора	41
Розділ V. Стадії, планування і процедури аудиторської перевірки та виявлення порушень	43
5.1. Стадії аудиторської перевірки	43
5.2. Планування аудиторської перевірки	44
5.3. Процедури аудиту	46
5.4. Поняття про аудиторські докази, їх джерела	48
5.5. Визначення і оцінка порушень	52

Розділ VI. Робоча документація аудитора	54
6.1. Поняття робочих документів аудитора	54
6.2. Класифікація робочих документів аудитора	55
6.3. Методика ведення аудиторського дос'є	56
6.4. Поняття про аудиторський звіт і аудиторський висновок	57
6.5. Структура аудиторського висновку	59
6.6. Види аудиторських висновків та їх зміст	61
6.7. Завершальний етап аудиторської перевірки	65
Розділ VII. Реалізація результатів аудиторської перевірки	69
Розділ VIII. Аудит щодо загрози банкрутства	71
Розділ IX. Відповідальність аудитора	74
Розділ X. Міжнародний досвід юридичної відповідальності аудиторів перед третіми особами	81
Частина 2. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АУДИТУ	85
Розділ I. Аудит капіталу	85
1.1. Аудит капіталу в акціонерних товариствах	85
1.2. Аудит капіталу в інших формуваннях	88
Розділ II. Аудит основних засобів і нематеріальних активів	91
Розділ III. Аудит запасів	103
3.1. Аудит виробничих запасів	103
3.2. Особливості аудиту готової продукції і товарів	111
Розділ IV. Аудит грошових коштів і розрахунків	119
4.1. Аудит касових операцій	119
4.2. Аудит коштів на рахунках в банках та розрахункових операцій ..	125
4.3. Аудит дебіторської заборгованості	128
4.4. Аудит зобов'язань	133
4.5. Аудит розрахунків з працівниками з оплати праці	136
Розділ V. Аудит витрат	144
Розділ VI. Аудит фінансових результатів і фінансового стану підприємства ..	149
6.1. Аудит фінансових результатів	149
6.2. Аудит фінансового стану підприємства	160
Розділ VII. Аудит зовнішньо-економічної діяльності	166
Частина 3. ОСОБЛИВОСТІ АУДИТУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ СУМІЖНИХ ГАЛУЗЕЙ	170
Розділ VIII. Особливості аудиту роздрібного товарообігу	170
Розділ IX. Особливості аудиту фінансового стану компанії, акції якої обертаються на фондовому ринку	176

Розділ X. Особливості аудиту будівельних організацій	181
Розділ XI. Особливості аудиту сільськогосподарських підприємств	188
Розділ XII. Особливості аудиту автомобільного транспорту	193
Перелік рекомендованої літератури	198
Додатки	204
Додаток 1. Закон України «Про аудиторську діяльність»	204
Додаток 2. Міжнародні стандарти аудиту (МСА)	215
Додаток 3. Кодекс професійної етики аудиторів України	531

ВСТУП

Сучасний етап розвитку України характеризується подальшим розвитком ринкової економіки, її інтеграції у систему міжнародних економічних відносин, роздержавленням власності, приватизацією майна, створенням акціонерних корпорацій, товариств, фондів.

Ринкові відносини зумовлюють необхідність створення економічних інститутів, які регулюють взаємовідносини різних суб'єктів підприємницької діяльності. Провідне місце в цьому процесі має посідати інститут аудиторства. Його основна мета — забезпечення контролю повноти і достовірності інформації, відображеної в фінансовій та податковій звітності.

Аудит в Україні виник на соціальне замовлення і почав виконувати практичні завдання щодо підтвердження повноти і достовірності обліково-фінансової інформації.

В Україні проведена значна робота, спрямована на створення інституту аудиторства: прийнято Закон України «Про аудиторську діяльність», Аудиторською палатою України в якості національних затверджені міжнародні стандарти аудиту, надання впевненості та кодекс професійної етики Міжнародної Федерації Бухгалтерів, визначено порядок проведення атестації фахівців на право здійснення аудиту, порядок занесення до Реєстру суб'єктів аудиторської діяльності, визначено суб'єктів, які підлягають обов'язковому аудиту. Але подальшого вирішення і вдосконалення потребують питання законодавчого і нормативного регулювання аудиторської діяльності, методики проведення аудиторських перевірок.

При підготовці 2-го видання посібника авторами були використані теоретичні надбання як зарубіжних вчених (А. Аренс, Дж. Робертсон, Дж. Лоббек та інші), так і вітчизняних (М. Білуха, А. Кузьминський, Н. Дорош, Л. Кулаковська, О. Петрик та інші), враховані зміни в законодавчих та нормативних документах станом на 31.12.2006 року.

В посібнику висвітлені теоретичні основи аудиторської діяльності, запропонована організація і методологія проведення аудиту фінансово-господарської діяльності підприємств на базі міжнародних стандартів аудиту та відображені особливості організації і методики аудиту в споріднених галузях народного господарства.

Частина 1

ОСНОВИ АУДИТУ

Розділ I

СУТЬ, МЕТА, ЗАВДАННЯ, ФУНКЦІЇ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ФОРМИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО КОНТРОЛЮ

1.1. Виникнення та розвиток аудиту в системі фінансово-економічного контролю

Економіка України та економіка Заходу, в т. ч. і США, все ще не можуть бути гармонізованими. Перед студентами, майбутніми фахівцями — економістами, стоять завдання в подоланні цієї проблеми. Тому для студентів важливим є вивчення різних елементів передових технологій західної ринкової економіки, невід’ємним елементом якої є фінансово-економічний контроль взагалі та зокрема аудит.

Процес переходу України до ринкової економіки тісно пов’язаний з необхідністю удосконалення фінансово-економічного контролю і аудиту та обґрунтування його функціональних основ.

В умовах ринкового механізму, який забезпечує свободу підприємництва поряд із законодавчим закріпленням гарантій захисту всіх форм власності, що сприяє широкому залученню іноземних інвестицій в українську економіку і розвитку фондового ринку з одного боку та зростанню негативних процесів в економіці і політиці з іншого, висувуються особливі вимоги до важливих елементів такого механізму як фінансово-економічний контроль та аудит.

Фінансово-економічний контроль являє собою систему спостереження і перевірки процесу функціонування відповідного об’єкта у соціальній сфері суспільства з метою встановлення відхилень від заданих параметрів. Суть контролю полягає в тому, що суб’єкт управління здійснює облік і перевірку того, як об’єкт управління виконує його настанови. Основною метою цієї функції є

блокування відхилень діяльності суб'єкта управління від заданої соціальної програми, а в разі їх виявлення — приведення керованого суб'єкта до стійкого стану за допомогою усіх соціальних регуляторів.

Функції фінансово-економічного контролю правової держави з ринковою економікою включають у себе сприяння діяльності суб'єктів господарювання щодо процесів, які вони виконують.

Ці функції поширюються на економічну діяльність усіх ланок народного господарства. За організаційними формами фінансово-економічний контроль в Україні поділяється на:

- державний;
- муніципальний;
- незалежний;
- власника.

Державними контролюючими органами виступають Рахункова палата Верховної Ради України, Державна податкова адміністрація України, Державна контрольно-ревізійна служба Мінфіну України, Державне казначейство, Фонд державного майна України, Міністерство економіки України, Міністерство фінансів України, Міністерство праці та соціальної політики України, Державний комітет статистики України, Антимонопольний комітет, Національний банк України. Спеціалізованими органами державного контролю є Держстандарт України, Державний митний комітет України, Держспоживзахист України, Державна автомобільна інспекція України, Державна пожежна інспекція України, Державна санітарна інспекція України.

Муніципальний контроль здійснюють місцеві Ради народних депутатів.

Незалежний контроль — аудиторський.

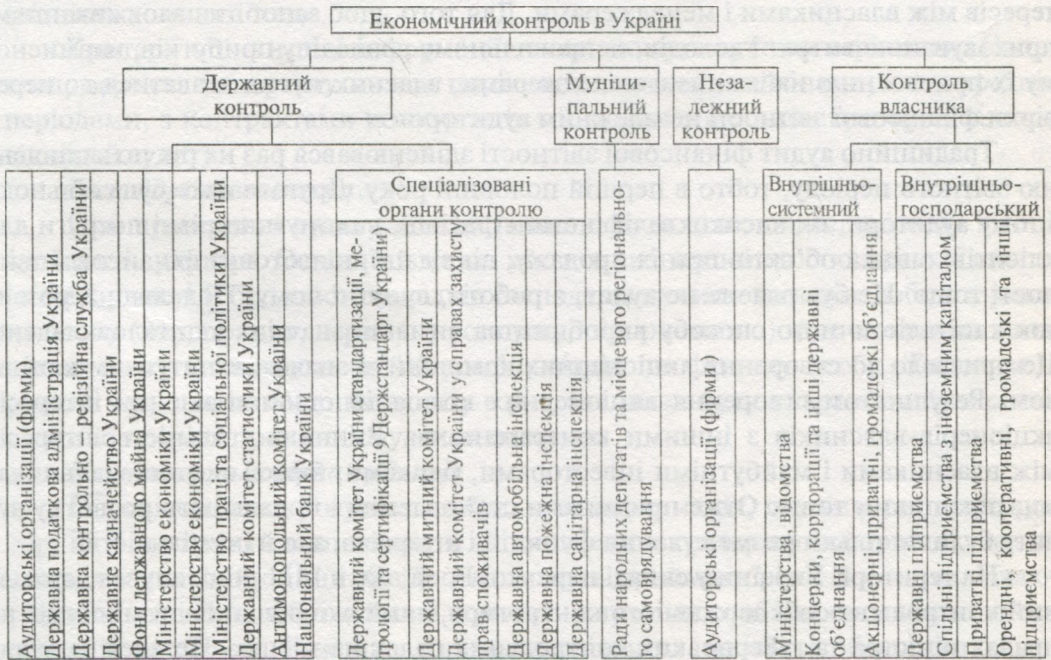
Контроль власника — внутрішньо системний, внутрішньогосподарський контроль.

Організаційні форми економічного контролю в Україні подано на мал. 1.

За історіографічними джерелами можна стверджувати, що аудит як незалежний фінансово-економічний контроль має багатовіковий період розвитку. Розвиток контролю господарської діяльності пов'язаний з виникненням господарського обліку. Так у Стародавньому Єгипті в 3—2 тисячолітті до н. е. через кожні два роки проводилася інвентаризація рухомого і нерухомого майна. В Іудеї облік поєднувався з незалежним контролем. Про це у Біблії зберігся вислів царя Соломона щодо тих, хто постійно перебував у торгових відносинах: підраховуй і оцінюй, що даєш, і що отримуєш — запиши. Першими користувачами облікової інформації були рабовласники. Прагнучи, щоб управляючі їхнім майном забезпечували отримання якнайбільших доходів, не приховували їх і не розкрадали, рабовласники, які їх наймали, призначали контролерів, які

вслуховували звіти управляючих. На державному рівні створювалися спеціальні органи, які контролювали збір податків та державні витрати. Цей вид контролю набув особливого значення при виникненні капіталістичного способу виробництва. На цьому етапі він відокремлюється від виконавчої влади і приймає форму державного контролю. З подальшим розвитком капіталістичного способу виробництва зростає роль податкової системи держав. Для вирішення колізій між податковими органами та управляючими, які представляли інтереси власників, державного контролю було недостатньо, адже він захищав лише інтереси держави, і тому виникає потреба в незалежному контролі, який отримав назву *аудит* (від лат. Audit — слухати). Аудитором називали службовця, який вслуховував звіти посадових осіб. В той час вважалося, що усна форма звіту краще письмової, оскільки будь-який документ можна підробити, а сказати неправду, коли на тебе дивляться суворі очі аудитора неможливо.

Мал. 1. Організаційні форми економічного контролю в Україні

Становлення аудиторської перевірки в сучасному розумінні цього поняття припадає на початок 19 ст. і пов'язане з найрозвиненішою країною того часу — Великобританією. В той час у Великобританії швидкими темпами почала

розвиватися ринкова економіка. Її розвиток супроводжувався масовим розоренням людей, які довірливо сприймали безвідповідальну рекламу, що обіцяла великі дивіденди і швидке збагачення. Тогочасні акціонерні товариства розорили велику кількість людей. А тому група передових бухгалтерів створила в Шотландії професійне об'єднання і поінформувала всіх зацікавлених осіб про те, що вона готова перевірити будь-який наданий їй фінансовий звіт. Після аудиторської перевірки ймовірність можливої омані зменшувалась. Підтвердження перевіряючого гарантувало якість даних, наведених у звіті. В 1862 році у Великобританії виходить серія законів про компанії, згідно з якими останні зобов'язані один раз протягом року запрошувати незалежного аудитора для перевірки і підтвердження звітності та звітування перед акціонерами. Аналогічні рішення щодо обов'язкового незалежного аудиту були прийняті у Франції (1867р.), США (1896 р.), Німеччині (1931 р.).

Могутнім поштовхом у розвитку аудиту стало розмежування функцій та інтересів між власниками і менеджерами. Для того, щоб запобігти зловживанням, приховуванню витрат і доходів, неправильному розподілу прибутків, навмисному їх присвоєнню найманими менеджерами, власник мусив вдаватися до перевірки фінансової звітності незалежним аудитором.

Традиційно аудит фінансової звітності здійснювався раз на рік по закінченню звітного періоду, тобто в першій половині року. Друга майже була вільною. І тому аудитори, як висококваліфіковані фахівці, виконували різні послуги для клієнтів: оцінка об'єктів при їх продажу, ліквідації, підготовка фінансової звітності тощо. Це був власне не аудит, а роботи, супутні йому. Подальший розвиток капіталістичного способу виробництва вимагав значних капіталовкладень. Це призвело до створення акціонерних компаній зі значним статутним капіталом. Результатом створення акціонерних компаній стало зіткнення інтересів акціонерів-власників з іншими контрагентами. Виникла спільність інтересів між власниками і майбутніми інвесторами, банками, біржами, постачальниками, покупцями тощо. Отже причинами становлення і подальшого розвитку аудиту були не тільки розмежування функцій і інтересів, але й їх спільність.

На території України у складі царської Росії вже в 1811 році існував державний контроль в особі державного контролера, який входив до Ради міністрів на правах міністра та губернських контрольних палат на місцях. Незалежна аудиторська діяльність не знайшла поширення. В радянські часи в Україні функціонував лише державний контроль, який здійснювало Міністерство державного контролю УРСР, а згодом Комітет народного контролю УРСР, а також відомчі органи контролю (контрольно-ревізійні управління міністерств і відомств). Нові умови господарювання, що формуються в Україні, зараз об'єктивно зумовили необхідність розвитку незалежного аудиту.

1.2. Суть аудиту, його мета і завдання

Аудит — процес, за допомогою якого компетентний незалежний фахівець накопичує і оцінює свідчення про інформацію, яка піддається кількісній оцінці та відноситься до специфічної господарської системи, щоб визначити і висловити в аудиторському висновку ступінь відповідності цієї інформації встановленим критеріям.

Це визначення містить декілька ключових слів та словосполучень

Інформація, що піддається кількісній оцінці та встановленим критеріям

Для проведення аудиту повинна існувати:

- інформація в формі, що дозволяє її перевірити;
- стандарти (критерії), за допомогою яких аудитор може оцінити цю інформацію.

Прикладом інформації, що має кількісну оцінку може бути кількість часу, необхідного для виконання поставленої задачі, вартість контракту, фінансова звітність компанії тощо.

Критерії оцінки цієї інформації також можуть суттєво варіювати. Наприклад, вартість контракту можна порівняти зі світовими цінами, з попередніми періодами, з контрактами конкурентів тощо. Використання критеріїв залежить від цілей аудиту.

Господарська система

При проведенні аудиту завжди повинні бути чітко окреслені межі відповідальності аудитора. Основний метод містить визначення господарської системи і періоду часу. В більшості випадків господарська система являє собою юридичну особу (корпорацію, державну установу, підприємство). Але в окремих випадках систему визначають як підрозділ, відділ чи фізичну особу. Типовим періодом часу для виконання аудиту є рік, але може бути кварталний, місячний аудит або період повного існування системи.

Накопичення і оцінка свідчень

Під свідченнями розуміється будь-яка інформація, яку використовує аудитор, щоб визначити відповідність встановленим критеріям інформації, яка піддається кількісній оцінці. Свідчення можуть приймати різні форми включаючи усні відповіді клієнтів, письмові контакти з третіми особами та особисті спостереження аудитора. Важливо отримати свідчення, якість і обсяг яких будуть достатніми для досягнення цілей аудиту.

Компетентна незалежна особа

Аудитор повинен бути кваліфікованим, щоб добре розуміти критерії, та компетентним, щоб знати типи і кількість свідчень, необхідних йому для аналізу і правильного складання висновку. Аудитор також повинен мати незалежну позицію через те, що для висновків і рішень, які повинні бути прийняті на

підставі свідочств, необхідні неупереджена інформація і об'єктивне мислення. Незалежність не може бути абсолютною, але вона повинна бути ціллю, якої необхідно прагнути і в визначеному ступені досягти. Незважаючи на те, що аудитор платить компанія, він може бути достатньо незалежним для виконання аудиту і на його результати можуть покластися користувачі.

Висловлення про результати — остання стадія аудиту. Аудиторський висновок може бути різним, але у всіх випадках він повинен інформувати користувачів про те, наскільки відповідає встановленим критеріям інформація, що піддається кількісній оцінці.

В Україні аудиторська діяльність регулюється Законом України «Про аудиторську діяльність» № 3125 — XII від 22 квітня 1993 року (в редакції Закону України від 14 вересня 2006 року № 140 — V), який визначає правові та фінансово-економічні засади здійснення аудиторської діяльності. Закон спрямований на створення системи незалежного фінансово-економічного контролю з метою захисту інтересів власників і поширюється на усі господарюючі суб'єкти незалежно від форм власності та видів діяльності.

Відповідно до Закону України «Про аудиторську діяльність» — *аудит* — це перевірка даних бухгалтерського обліку і показників фінансової звітності суб'єкта господарювання з метою висловлення незалежної думки аудитора про її достовірність в усіх суттєвих аспектах та відповідність вимогам законів України, П(С)БО або інших правил згідно з вимогами користувачів.

Окрім вищезазначеного Закону аудиторська діяльність регламентується іншими законодавчими і нормативно-правовими актами України та міжнародними договорами і включає в себе організаційне і методичне забезпечення аудиту, практичне виконання аудиторських перевірок та надання інших аудиторських послуг.

Аудит може проводитися з ініціативи господарюючого суб'єкта, а також у випадках, передбачених чинним законодавством. Згідно зі статтею 8 Закону України «Про аудиторську діяльність» проведення аудиту є обов'язковим для:

- підтвердження достовірності та повноти річної фінансової звітності та консолідованої фінансової звітності ВАТ, підприємств — професійних учасників ринку цінних паперів та інших суб'єктів господарювання, звітність яких відповідно до законодавства України підлягає офіційному оприлюдненню;
- перевірки фінансового стану засновників комерційних банків, підприємств з іноземними інвестиціями, акціонерних товариств, холдінгових компаній, інвестиційних фондів, бірж та інших фінансових посередників;
- емітентів цінних паперів при отриманні ліцензії на здійснення професійної діяльності на ринку цінних паперів;
- при порушенні питання про визнання об'єкта неплатоспроможним або банкрутом.

1.3. Класифікація організаційних форм аудиторського контролю

В залежності від завдань замовника аудит виконує різні функції. В відповідності до організаційних принципів і класифікаційних ознак аудит поділяється на:

За організаційними ознаками

Регламентований — проведення його регламентується законодавством і нормативними актами, де визначено категорії підприємств, які підлягають обов'язковому аудиту.

Договірний — об'єкт аудиту, обсяг робіт, періоди і терміни їх виконання обумовлюються угодою між суб'єктами господарювання і аудиторською фірмою.

Внутрішній (відомчий) — провадиться власником залежно від потреб управління.

Державний — здійснюється аудиторськими підрозділами державних податкових адміністрацій для перевірки повноти і своєчасності нарахування та сплати податків до державного і муніципального бюджетів платниками податків.

За процесуальними ознаками

Однопредметний — досліджуються питання одного виду аудиту, наприклад, платоспроможності, правильності нарахування резерву сумнівних боргів тощо.

Багатопредметний — комплексний аудит стратегії управління господарюючим суб'єктом.

Комісійний аудит проводиться фахівцями різних спеціальностей. При цьому узагальнення роблять в одному аудиторському висновку, який підписують всі аудитори, що брали участь в аудиторській перевірці.

За змістом і функціями в управлінні

Запобіжний — аудит, який має запобігати різного роду конфліктним ситуаціям у фінансово-господарській діяльності до їх виникнення, тобто на стадії підготовки технології виробництва, до проведення маркетингових операцій тощо. Як правило, здійснюється внутрішнім аудитом.

Перманентний — аудит, який проводиться безперервно в процесі фінансово-господарської діяльності з метою забезпечення менеджерів інформацією про відхилення від заданих параметрів.

Ретроспективний — який здійснюється після виконання господарських операцій, як правило, за минулий звітний період.

Стратегічний — аудит, який вирішує питання стратегії розвитку фірми, компанії на перспективу.

За формою розрізняють аудит **зовнішній** — незалежний і **внутрішній** — підлеглий тій фірмі, в якій він проводиться.

За масштабами роботи внутрішній аудит поділяється на **загальний** — з усіх питань аудиту в цілому і **локальний** — з окремих напрямів.

В світовій практиці виділяють три типи аудиту.

Операційний аудит (управлінський) — перевірка процедур і методів функціонування господарської системи з метою оцінки її продуктивності і ефективності. Ефективність господарської системи складніше об'єктивно оцінити, ніж її відповідність певним критеріям або відповідність фінансової звітності загальноприйнятим бухгалтерським принципам. Таким чином операційний аудит більше схожий на консалтинг адміністрації, ніж на те, що звичайно вважається аудитом.

Аудит на відповідність. Його мета — визначити, чи дотримуються в господарській системі специфічних процедур і правил, які входять до службових обов'язків персоналу. Наприклад, перевірка відповідності рівня заробітної плати мінімальному рівню, гарантованому законом.

Аудит фінансової звітності здійснюється для визначення того, чи узгоджується фінансова звітність з певними критеріями, як правило, з загальноприйнятими бухгалтерськими принципами.

Існують три основних відмінності між операційним аудитом і аудитом фінансової звітності:

1. Призначення аудиту

При операційному аудиті досліджуються продуктивність і ефективність господарської системи, при аудиті фінансової звітності — чи правильно відображені в бухгалтерському обліку і фінансовій звітності господарські операції. Аудит фінансової звітності орієнтований на минуле, операційний стосується перспектив господарської діяльності.

2. Надання висновку

Операційний аудиторський висновок призначений в першу чергу адміністрації. При аудиті фінансової звітності висновок, як правило, публікується.

3. Включення не фінансових областей

Операційний аудит стосується багатьох аспектів ефективності і продуктивності господарської системи, в тому числі і не фінансової, наприклад, ефективність рекламної компанії. Аудит фінансової звітності обмежений фінансовими проблемами.

1.4. Мета і завдання внутрішнього і зовнішнього аудиту

Мета і завдання внутрішнього аудиту полягає в забезпеченні збереження власності, економному використанні матеріальних, фінансових і трудових ресурсів, виконанні завдань, нормативів, правильності ведення бухгалтерського обліку, складання фінансової звітності тощо.

Метою і завданням зовнішнього аудиту є підтвердження правильності ведення обліку, складання звітності та оцінка відповідності внутрішнього аудиту політиці і меті діяльності суб'єкта господарювання.

Зовнішній аудит суб'єктів господарювання, де існує підрозділ внутрішнього аудиту, з погляду їхньої мети і завдання слід розглядати як одне ціле. Ця обставина має велике значення для подальшого розвитку аудиторської діяльності в Україні. Вивчаючи світовий досвід розвитку аудиту, передусім необхідно орієнтуватися на внутрішній аудит і організовувати його на підприємствах за кращими світовими зразками. Внутрішній аудит вирішує наступні завдання:

- визначає систему контролю за активами, зобов'язаннями і власним капіталом підприємства;
- перевіряє відповідність цієї системи політиці підприємства;
- виконує експертну науково обґрунтовану оцінку фінансово-господарських операцій;
- аналізує ситуації ризику.

Зовнішній аудит вирішує наступні завдання:

- аналізує системи бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю;
- досліджує фінансову та операційну інформацію щодо відповідності її визначеним критеріям;
- аналізує ефективність та економічність управлінських рішень на різних рівнях їх прийняття;
- розробляє проекти управлінських рішень;
- здійснює фінансовий аналіз;
- розробляє стратегічний прогноз.

Як зазначалося вище, зовнішній аудит може бути добровільним і обов'язковим.

Обов'язковість аудиту визначається об'єктивними потребами реалізації концепції підзвітності. Якісний об'єктивний аудит підвищує ефективність і прибутковість інвестицій, сприяє захисту інтересів бізнесу і держави.